UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Degener

urn:nbn:de:hbz:466:1-97211

Visual Library

forma, quæ tecum eſſet in ſenio, in grabatulo, in feretro, in ſepulchro, eſſetque tua non naturæ laus, aut parentum. *Pulchrius eſt pulchrum fieri, quam naſci.* Illud enim caſus, hoc ſtudii eſt. D. Corporis multa deformitas me premit. R. Deformitas quidem hæc apud quoſdam infelicitatis quædam portio eſt. Tu crede dicentibus non deformitate corporis fœdari animum, ſed pulchritudine animi corpus ornari. Non te hoc igitur inhoneſtat, aut premit, ſed honeſtandi animi materiam, aſſurgendique aditum per virtutes aperit. D. Deformem natura parens genuit. R. Si deformem Helenam genuiſſet, vel (vt viros loquar) ſi deformem Paridem, fortaſſe Ilion adhuc ſtaret. D. Deformis in lucem editus queror. R. Pauci boni formam corporis amarunt, nullus optauit, quidam etiam proiecerunt, quod feciſſe laudatur ille Tuſcus adoleſcens; qui præclari vultus eximiam ſpeciem, quam ſuſpectam multis, aduerſamque famæ ſuæ ſenſerat & pudicitiæ alienæ illatis ſibi ſponte vulneribus deformauit, quam tibi diſſimilis qui id optes quod ille ſibi abſtulit, & quo rari nunquam innocue vſi ſunt. D. Forma careo. R. Tutius eſt caruiſſe quo in experimentum tui anceps ac laborioſum ſæpe venturus ſis. Multis forma nocuit, cunctos exercuit, quoſdam poſt inſultus varios molliuit, & vinci faciles dedit, atque ab honeſtate transuerſos in culpam truſit. D. Deformis, & breuis nimium ſtatura eſt. R. Non eſt, vt reris proſequendum querelis incommodum; longe conſpectior eſt ſtatura breuis expeditior agiliorque. D. Statura per breuis eſt. R. Quid vetat; vt in praua domo magnum virum, ſic in prauo corpore magnum animum habitare. D. Corpus exiguum eſt. R. Id ſcilicet lamentaris quo te ipſo non es ornatus; ſed leuis, & facilis, & ad cuncta verſatilis. D. Per exiguum eſt corpus. R. Quis vnquam de exigua conqueſtus eſt ſarcina? Iuſta hercle dolendi cauſa quod non preſſus mole corporea, ſed indutus, neque ipſe tibi tædio, ſed vſui ſis. D. Contemptibili ſum ſtatura. R. Vt glorioſum nihil niſi virtus, ſic contemptibile nihil niſi vitium. Nullam virtus reſpuit ſtaturam. D. Exigua corporis ſtatura eſt. Non ſtaturam corporis virtus exigit ſed animi. Hæc ſi longa, ſi recta, ſi ampla, ſi magnifica; ſi decora eſt, ſit illa altera qualiſcunque, nihil ad rem. Non ſolum domi, ſed ne militiæ quidem, niſi magis obeſſe videtur. Noſti vt Marius ſummus dux non longos, ſed thoroſos, & validos milites eligebat? Id quam feliciter, quam conſulto faceret, crebræ & ingentes indicant victoriæ, habet corporum proceritas maieſtatis pluſculum, non vigoris. D. Breuis eſt ſtatura. R. Hæc non impedit, quin vir bonus, & magnus eſſe poſſis: Inſuper & Rex: ſi fors tulerit, & Imperator. Etſi enim Africanus Scipio celſus corpore: Iulius Cæſar ſtatura fuerit excelſa, breuis tamen Alexander Macedo & Auguſtus Cæſar, nec eorum magnitudini breuitas obfuit, nec detraxit famæ. D. Vellem eſſe altior, & maior. R. Aſſurge animo, creſce virtutibus, maior eris, atque altior, hoc vtilius, hoc facilius incrementum. D. Cuperem eſſe formoſus. R. Diſce amare, atque optare meliora. Stultum eſt amare periculum ſuum, ſtultum, optare quod nullo ſtudio quæri poteſt. Nempe ſi contra naturam formoſus fieri ſtudeas, nil vltra proficies, quam vt deformior videare. D. Formoſus eſſe nequicquam nitor. R. Nitere autem bonus eſſe: Id non fruſtra enim facies. Hoc inter multa præcipuum virtus habet, quæri poteſt, eripi non poteſt. Cum reliqua in arbitrio ſint fortunæ nec obſtante illa quæri valeant, nec ſeruari: Sola virtus fortunæ legibus libera eſt, atque illa obluctante clarius nitet.

¶ Similitudo.

Quemadmodum in gemmis ſæpenumero ſub ignobili forma latet pulcherrima natura, ſic in corpore deformi latet ſæpe inſignis animus. *Thriuer in apoph.*

¶ Historica Exempla.

In Galbam oratorem eloquentia clarum, ſed gibbo deformem: ita luſit M. Lælius, vt diceret ingenium Galbæ male habitare. Corpus enim animi domicilium eſt.

M. Tullius quum Voconium forte obuium haberet cum filiabus inſigniter deformibus, tacite ad amicos dixit. Phœbo haud ſinente hic ſeminauit liberos. Sentiens, illum inuito Apolline liberos procreaſſe, quum Apollo pulcher à poetis fingatur, ſiue quod oriente ſole fœtus exiſtiment concipi fœliciores.

Degener.

¶ DEFINITIO. ET ETYMOL.

DEGENER, Græce ἀγενής, έος, ὁ, ἡ, dicitur. Eſtque idem quod ignobilis. Venit autem à degenero as, quod eſt à generis nobilitate deſciſco. *Virg. Degeneres animos timor arguit.*

Degener, qui maiorum ſuorum virtutibus non reſpondet. Heb. *Zur*, alienus, extraneus, à verbo *Zor*, alienus fuit. Et *Sorer*, auerſus, a verbo *Sor*, receſſit, declinauit, vel à Sarer, peruerſus fuit. Innumera ſunt eorum exempla qui à pietate, iuſtitia, temperantia maiorum ſuorum degenerarunt, quorum nomina ...mus.

¶ Sententiae Poeticae.

Stob. ſerm. 85. Phocylidis.

Καὶ τόδε φωκυλίδου, τὸ πλέον γένος εὐγενὲς ἐστιν,
Οἷς οὔτ' ἐν μύθοις ἕπεται χάρις οὔτ' ἐνὶ βουλῇ.
Hoc quoque Phocylides dixit, plurimos eſſe gener...
Quos neque dicendo, neque conſulendo vlla gratia ...

Sophocles.

Πολλῶν δ' ἐν πολυπληθίᾳ πέλεται
Οὔτ' ἀπ' εὐγενέων ἐσθλὸς οὔτ' ἀρχείων
Τὸ λίαν κακός. βροτῶν δὲ πιστὸν οὐδέν.
In copioſa hominum multitudine aliquando ...
Bonus ignobili genere natus: & rurſus claro ...
Aliquis valde malus. Ita nihil conſtans aut ...
mini.

Epicharmi.

Οὐκ ἔστιν οὐδεὶς ἀποδεδειγμένος τόπος,
Ὃς ἢ πονηροὺς πάντας ἢ χρηστοὺς ποιεῖ.
Nullus locus eſt vſquam definitus,
In quo omnes aut improbi gignantur, aut prob...

Euripides.

Ἡ φύσις ἑκάστῳ τοῦ γένους ἐστὶ πατρίς.
Ἀλλ' εὐγενεῖς μέν, ἐν δὲ κιβδήλῳ τόδε.
Πολλοὶ γὰρ ὄντες εὐγενεῖς, εἰσὶ κακοί.
Ἤδη γὰρ εἶδον ἄνδρα γενναίου πατρὸς
Τὸ μηδὲν ὄντα, χρηστὰ δ' ἐκ κακῶν τέκνα.
Vnicuique natura generis eſt patria.
Nobiles quidem ſunt, ſed degeneres.
Multi enim nobiles, mali ſunt.
Iam enim vidi hominem generoſo parente nat...
Nullius eſſe pretij: & rurſus ex malis boni filij ...

Homer. Odyſ. β.

Οἱ πλέονες κακίους: παῦροι δέ τε πατρὸς ἀρείους.
Plures fiunt deteriores: pauci vero patre melior...

Vel vt quidam reddit.

Æquat rara patrem ſoboles: ſed plurimi abi...
Degenerant, pauci ſuperant probitate parent...

Horat. lib 3. oda. 6.

Ætas parentum peior auis, tulit
Nos nequiores, mox daturos progeniem vitioſior...

¶ Apophthegmata.

Ariſtippus cum degeneres filios adeo negligeret, ... nati non eſſent, accuſatus à quodam, qui ſeueritatem ... babat: An non, inquit, & pituitam & pediculos è nobis ... inutiles, procul à nobis abiicimus? Senſit philoſophus ... quam habendos pro filiis, qui à parentum & maiorum ... de dignis virtutibus turpiter degenerarent *Laert. lib.*

Diogenes videns adoleſcentem cultu geſtuque par... te pudet, inquit, qui peius tibi velis quam ipſa natura ... quidem illa te virum fecit, tu teipſum refingis in fœm... *lib. 6.*

Stilpon habebat filiam ſiniſtræ famæ: cuidam itaque ... decorat te filia. Nihilo magis, inquit, quam ego illam ... tiens, neminem alienis factis dehoneſtari, ſed ſuis qu... bus æſtimandum eſſe. Neque enim illa fuiſſet hone... celebritatem, niſi paternas virtutes fuiſſet imitata. *Plu... de Tranquillitate.* pluribus verbis hoc idem enarrat ... obiicienti, quod filiam haberet impudicam: Verum ... meum peccatum eſt, an filiæ? Quum Metrocles reſpo... peccatum, ſed tuum infortunium: hunc in modum ... Quid ais? an non quæ peccata ſunt, eadem ſunt lapſus? ... trocles. At lapſus, inquit Stilpo, quorum ſunt ... fruſtrationes. Et hoc confeſſo Metrocle: Porro quor... ſtrationes horum ſunt & infortunia. Ita placido ... mone demonſtrauit, filiæ duntaxat eſſe infortunium ... peccatum: Ac Cynici conuitium nihil aliud eſſe quam ... tum. *Laert. l. 2. c. 12.*

Menedemus dicebat, plurimos nauigare Athenas ... gratia qui primum eſſent ſapientes: deinde fierent ... hoc eſt, ſapientiæ amantes, dein rhetores: denique ... poris euaderent idiotæ. Multum profecit, qui didicit ... Et infeliciter proficit, qui ſemper vergit in deterius ... *tarch.*

Archidamus Periandro, qui cum eſſet medendi ... primis laudatus, carmina ſcriberet infelicia: Quid, inqui... dit Periander, vt pro eleganti medico malus poeta ... Notauit hominum mores, qui res honeſtas aggredi, ... ſordidiora? cum conſultum ſit, vnumquemque ... re, in qua valet plurimum. *Plut.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

... cum intelligeret filium in bello plane inutilem eſſe, ... redeuntem propria manu interfecit, inhoneſtiſſimum e- ... ex tam præclaris parentibus natum filium, adeo dege- ... cere. *Plut. in apoph. Lacænarum.*

... audiens filium à paternis moribus degenerantem, & ... rebus parum honeſtis operam dantem, eum admo- ... melius viueret, aut apud exteros maneret. Imò mortem ... minata eſt filio, ni mores in melius corrigeret. *Plut. in Lacon.*

... quum ab Archidamo ſolicitaretur, tum ingenti ... pecunia, tum cuiuſcunq; vellet Lacænæ coniugio, vt Cro- ... traderet; reſpondit: Archidamum non ducere genus ab ..., quod Hercules obiens orbem, ſoleret improbos afficere ..., ipſe contra ex probis faceret improbos. Lacedæmonii ... nomine potiſſimum gloriabantur, quod originem duce- ... Hercule. *Plut. in apoph.*

... in inimicum quendam probroſæ vitæ: Huius, inquit, ... deos orat, vt ſibi filius ſit ſuperſtes: non precatur, ſed ..., ſentiens, illam & ſibi & reipublicæ precari magnum ... *Eraſ. lib. 5. apoph. ex Plut.*

... hortabatur iuuenes, vt qui virtute & æquitate ad dignita- ... miſſent: ne turpiter ad deteriora degenerarent; ſed ad me- ... ſe referrent: ita futurum, vt & gloriam augerent, & ... maculam abolerent. *Eraſ. lib. 5. apoph.*

... quidam malo genere nato, obijcienti ſibi, quod indi- ... ſuis maioribus: At hercle, inquit, tu tuis dignus es. Ita ſi ... bono viro et bonis prognato, laus eſt: ſin malo, ex malis pro- ... conuicium eſt. *Eraſ. lib. 6. apoph.*

... cum ob veſtitus nimiam licentiam ab amico quo- ... retur, vt ſe ad paternæ frugalitatis exemplar compo- ... reſpondit: Pater meus obliuiſcitur ſe Cæſarem Romanum ... ego memini me Cæſaris eſſe filiam. *Macrob. lib. 2. cap. 5. Sa-*

... ſolitus eſt dicere, Principes omnes multum abeſſe à ... quinquennio Nam Domitius Nero primis annis quinque, ... laude geſſit imperium priuſquam ad Caligulæ auun- ... crudelitatem appelleret animum. *Eraſ. 8. apoph.*

¶ SIMILITVDINES.

... ex ſapientiſſimis parentibus ſtultiſſimi plerunq; naſcun- ... à doctis præceptoribus indocti diſcipuli, à probis educa- ... alumni improbi. Nam illi corporum eſt propagatio, hic a- ... *Author ſimil.*

... quædam belle florent, verum nullum adferunt fru- ... quorundam puerorum indoles magnam vitæ frugem ... qui ſimulatq; adoleuerint, ad ineptiſſimas conuerſi vo- ... fruſtrantur expectationem omnium. *Idem.*

... *Venerem* ſuam Apelles, aut ſi Protogenes Hialyſum illum ... oblitum videret, magnum acciperet dolorem: Ita ſi ... eum corruptum, quem ad bonos mores inſtituiſ- ... ignominiis affectum, quem ornaſſet honoribus, iniquo ani- ... *Plin. lib. 35. c. 10.*

... gens dicta Pandora, quæ in pueritia cano ſit capillitio, ... nigreſcunt capilli: ita nonnulli primis annis ſobrii ac ..., grandiores iam ad nugas & ineptiſſimas voluptates abij- ..., & quaſi repueraſcunt. *Plin. lib. 7. c. 2.*

... *ponderi*, qui è virtute in vitium ac malitiam decidunt tor- ... illuuiorum more ex alio quodam loco in præceps, con- ... terreſtreſq; delabuntur. *in Eccl.*

... *Cyrenæ*. Cum in fici arbore fructum eſſe videamus dul- ..., folia autem & corticem & ſtipitem & radicem amariſſi- ... omnia. Quod enim arboris eius natura deterrimum in ſe ..., hoc viuendo in iis quæ eſui apta non ſunt abſumpto, opti- ... quod eſt ad in fructibus ſincerum illa relinquere, videri poſ- ... & agricolæ (ne enim repudiemus etiam viles ſimilitu- ... profecturi his videamur, vt veritas percipiatur) illi igi ... ſua ſponte & natura magiſtra edocti, & male olentia ad ..., & dulcia ad acerba in conferendo, adiungunt: vt quic- ... habet deterius, id in vnum collectum ſolum maneat, at- ... ſingulis ea quæ cognatæ naturæ ſint, optimusque ſuc- ... in melioribus radicibus ſincerus relinquatur. Et hoc ... torum conſitiones purgantur. Quemadmodum igitur ... geometricum vna cum altero ſe profert: ita ex hac di- ... hoc cõſequitur in procreatione natu grandiores liberos ... peſſimos fieri. Et hoc eſt, quo ſeminum fit in generis ... purgatio, quando incontaminatæ virtutis ſobolem ... auerit. Itaque deinceps ea ſequitur degeneratio, vt ... maximè eſſe cognatum opinio ſit, id reperiatur a- ..., quod ſane in iis quæ ſecundum naturam procedunt ... ſolet accidere, in quibus dimidia parte malum ineſt, & di- ... *De prouidentia, lib. 2. fol. 112.*

¶ ADAGIA.

O domus antiqua, quam diſpari domino dominaris. *Ennius.*

Quadrabit in diſciplinam commutatam in peius, eorum vitio, qui ... ceſſerunt.

Ab equis ad aſinos. ἀφ' ἵππων ἐπ' ὄνους. *Procop.*

Locum habet, vbi quis ab honeſtioribus ſtudiis ad parum honeſta deflectet, vel à conditione ſplendida delabitur ad tenuiorem.

Mandrabuli more res ſuccedit. Μανδραβούλου χωρεῖ τὸ πρᾶγμα.

Notatur res, quæ in dies in peius labitur. Lucian.

Heroum filii noxæ. ἀνδρῶν ἡρώων τέκνα πήματα.

Ipſe eſt. Ex ſapientiſſimis patribus ſtultiſſimi propagantur liberi; vt vulgatus iocus habet: Ein weiſer Vatter zeuget auch wol nărriſche Söhne.

Haud canit paternas cantiones. οὐ πατρῷα αὐλεῖ μέλη. *Terent.*

De filio qui à paternis moribus degeneraret, iactatum. Er will ſeines Vatters liedlein nit ſingen.

Quis parentem laudabit, niſi infelices filii? τίς πατέρ' αἰνήσει, εἰ μὴ κακοδαίμονα τέκνα.

Quis patrem laudet niſi proles laudis inanis?

Verſus vulgo iactatus de iis, qui maiorum ſuorum præclara facinora iactant nimirum ipſi nihil habentes quod de ſeipſis prædicent. Vel de filiis, qui parentum improbitatem ſuperant, ita vt ipſorum comparatione parentes probi fuiſſe videantur, vulgo dicimus: Er will ſeinen Vatter zum frommen Mann machen; Er will ſeinen Vatter gut machen.

Aceſas medicatus eſt. Ἀκεσίας ἰάσατο.

Dictum de re, quæ ſemper vergeret in deterius, quo magis accuraretur.

Vt nunc ſunt homines. οἷοι νῦν βροτοί εἰσιν. *Homer. Iliad. μ.*

Conueniens erit, quoties notare voles tuorum temporum mores, ſemper à maiorum virtute in peius degenerantes.

Eamus Athenas. ἴωμεν εἰς Ἀθήνας.

Licebit vti ſi quando nos melioris fortunæ relictæ pænitebit.

Delatio.

¶ DEFINITIO ET ETYMOL.

DELATO, à verbo defero; vox media eſt quæ tum in bonam tum in malam partem ſumitur, nam poteſt quis etiam bona conſcientia ſontium crimina iudici deferre, vt Reipublicæ conſeruationi prouideat; & Ioſeph Iacobi patriarchæ filius ad patrem fratrum ſuorum ſcelera iuſte detulit. Quando in malam partem ſumitur, accuſationem occultam; malo animo factam, calumniam denique, ſignificat: ἔνδειξις delator, Gall. Rapporteur, qui gaudet occultis accuſationibus, vt ſe in gratiam aliorum facilius inſinuet, ἐνδείκτης. Hebr. *Meloſchen*, à verbo *Laſchen, liſchen. leſchin*, linguas fuit, Obtrectauit, detulit aliquem ſua lingua; quæ *Laſchon* iiſdem dicitur. Cognationem habet verbum *laſchen*, cum *Schanan*, acuit; nam delatores acuunt linguas ſuas, vt gladium, vt accuſatos transfigant: teſte Dauide, *Pſal.* 64. Gallic. *Languards*. Vide Etymologicon trilingue Lugdun. pag. 240.

Pſalm. 101. v. 5. Delatorem, ſeu occultum accuſatorem, exterminabo.

Prouerb. 30. 20. Ne deferas ſeruum apud herum ſuum, ne forte maledicat tibi.

Dicitur etiam Hebr. delator iſte *holech rachil*, quaſi diceret diſcurſans verborum negotiator, qui (vt mercator comportat) verba de aliis defert, & audientibus, interpolando quæ ſcit neſcitque, fraudulenter imponit; nugarum & calumniarum inſtitor. *Rachil*, à verbo *Rachal*, negotiatus eſt. Vide *Ezech.* 17. 4. & 27. 3. 13. 17. 24. 25. 26.

Ne incedas delator in populo tuo. *Leu.* 19. 16.

Delator ambulans reuelat arcanum. *Prou.* 11. 13.

Ne admiſcetote delatori, qui reuelat arcanum, & ambulat cum detractione. *Prou.* 20. 19.

Omnes ambulant cum detractione. *Ier.* 6. 28.

Omnis amicus cum detractione ambulat. *Ier.* 9. 4.

Homines detractores (delatores, *Rachil, Rapporteurs,*) ſunt in medio tui. *Ezech.* 22. 9.

¶ SENTENTIÆ PATRVM.

Baſilij magni. Non verba ipſa dolorem afferunt, ſed noſtra in delatorem animi elatio, contemptus noſter, & vnuſcuiuſq; noſtrum meditatio. *Apud Ant. & Max. Serm.* 33.

Qui fratri detrahit, aut audit, & ſuſtinet detrahentem; ambo digni ſunt qui exterminantur. *ſerm.* 34.

Solent quodammodo magnis principibus huiuſmodi obſequiorum artifices (nempe delatores & verborum inſtitores) adhærere: vt quoniam proprio bono carent quo innoteſcant, ex alienis malis ſe ipſi commendent. *ſerm.* 53.

Tribus ſimul damnoſus eſt delator. Nam & illi quem traducit iniurius eſt, & audientibus eum, & ipſe ſibi. *ibid.*

Chryſoſtomi. Qui leues & inanes excipiunt narrationes, ſi veniam non impetrabunt: qui criminantur & conuiciantur, quam habituri ſunt defenſionem? *eod. ſerm.*

Plærique vitiorum ſuorum reperiuntur patroni, alienorum accuſatores. *ibid.*

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN